

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

3 Vtrùm ceßio bonorum excuset à restitutione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

- 37 Tertia, Vt condonatio non fiat in casibus iure exceptis, qui tres inueniuntur. Primus casus est, Si Episcopus vel Archiepiscopus visitans Ecclesias, aliquid accipiat ab eis præter sumptus, qui necessarii sunt ad victum illis diebus, quibus visitat: tunc enim tenetur ad eius restitutionem intra mensem; & quidem in duplum, etiamsi libera eis fiat remissio à dantibus. Quòd si intra mensem duplum non restituerint, Archiepiscopis & Episcopis interdictus est ingressus Ecclesiarum: inferiores autem ab officio & beneficio sunt suspensi, quousque grauatæ Ecclesiis de duplo huiusmodi satisfactionem impendant. Ita habetur cap. Exigit, de censibus & exactionibus, quod est Gregor. X. in Conc. Lugdun. & cap. sequenti, in 6. quod est Bonifacij VIII. quod nonnihil moderatur caput præcedens; quia permittit, vt sumptus necessarios recipiant in pecunia, cum Gregorius solum esculenta permitteret. Notandum hic est, legem penalem de duplo obligare ante sententiam; quod perrarum est, nec vquam præsumitur, nisi ex modo loquendi sit euident. Secundus casus est, Si Iudex delegatus aliquid receperit à partibus, nisi forte esculentum aut poculentum, mera liberalitate oblatum, quod paucis diebus possit consumi: vel si, dum cogitur extra domicilium proficisci, acceperit plusquam moderatas expensas; vel denique si aliquid acceperit, quando partes sunt notabiliter pauperes; tenetur ad restitutionem, non obstante quauis remissione. Patet ex cap. Statutum. §. Insuper, iuncto §. Si quid, de rescriptis, in 6. Tertius casus, Si Inquisitores prætextu officij Inquisitionis pecunias extorserint; tenentur restituere, nullis priuilegijs, pactis vel remissionibus, super hoc valituris. Clement. Nolentes, de hæret.
- 38 Lex penalis obligans ante sententiam.
- 39 Indices delegati.
- 40 Inquisitores.
- 41 Canonici.
- non interest, accipiat distributiones, tenetur ad restitutionem. nec prodest remissio ceterorum, quibus illæ accrescunt, vt habetur in Concil. Trident. sess. 24. cap. 12. de reformat.

DVBITATIO III.

Vtrum cessio bonorum excuset à restitutione.

- 42 Cessio. Respondeo & Dico Primò, Cessio bonorum in foro conscientie non magis excusat, quam necessitas sine cessione excusaret, vt rectè Nauarrus cap. 17. num. 86. Probatur, quia in hac cessione tantum conceduntur alimenta; idque ex quadam misericordia: neque semper, sed quando casus id videtur mereri, vt patet L. Qui bonis. 7. de cessione bonorum: atqui hæc etiam absque cessione, consistendo in lege naturæ & gentium, retineri possunt. Non enim tenetur debitor se spoliare necessarijs alimentis; ita vt cogatur mendicare: sed potest retinere ea, quæ spectata conditione suæ personæ, & eorum quos alere tenetur, iudicio prudentis censentur necessaria: vt patet ex dictis dubit. 1. Idque verum est, etiamsi debeat ex delicto, vt idem Nauarrus docet, quamuis si delictum sit notorium, (vt si sciatur illum iniquis modis opes collegisse) non tantum retinere possit, quantum si ex contractu deberet, & casu aliquo in grande infortunium incidisset, vt supra ostensum est. quantum autem quisque in tali euentu possit retinere, iudicio prudentis est definiendum.
- 43

Dico Secundo, In foro tamen exteriori cessione ad hoc iuuat, ne debitor possit conici in carcerem; vt patet L. 1. C. Qui bonis cedere possunt: & ne, si post cessionem aliquid acquirat, ei possit auferrî, quando est necessarium ad suam vel suorum sustentationem, vt patet ex L. Is, qui bonis. 4. & L. Qui bonis. 6. 7. de cessione bonorum: & §. vltimo Instit. de actionibus.

Hinc sequitur, Eum, qui absque culpa cogitur cedere bonis, si fiat executio in bonis eius per creditores, posse abscondere quantum necessarium est, vt tenuiter viuat secundum suum statum; vt docet Petrus Nauar. l. 4. c. 4. n. 60. & Silu. Restit. 7. q. 6. & alij, qui admittunt, eum posse retinere vt non egeat, id est, (vt expresse Siluester ait) ne aliquatenus indecenter viuat. Idem colligitur apertè ex Iuribus citatis, maximè quoad ea bona, quæ post cessionem acquirunt: de quibus etiam is, qui debitor est ex delicto, potest retinere quantum necessarium est, vt pro sua conditione non indecorè viuat, nam leges generatim loquuntur.

Petes, An leges id permittant de bonis, quæ tempore instantis cessionis habebat?

Resp. Ita videtur colligi ex d. L. Qui bonis. 6. 7. de cessione bonorum. vbi dicitur, Eum qui bonis cessit, non esse fraudandum quotidianis alimentis: quod est æquitati consentaneum in debitore, qui absque sua culpa non est soluendo.

Dico Tertio, Si illi, qui hoc modo bonis cessere, postea ad lautiorè fortunam peruenerint, tenentur integrè satisfacere. Est cõmuni DD. & patet, nam idem Ius, quod cessionis priuilegium induxit, hoc expresse statuit, vt patet ex L. Cum & filij familiaris. 7. C. Qui bonis cedere possunt. vbi dicitur: A perissimè Iuris est, si quid pinguis accesserit debitoribus, hoc iterum vsque ad modum debiti, posse à creditoribus legitimo modo auelli. & L. 4. 7. De cessione bonorum dicitur: Is qui bonis cessit, si quid postea acquisierit, in quantum facere potest conuenitur. Idem habetur §. vlt. Instit. de actionibus. Ratio est, quia per cessionem, debitum non fuit extinctum, sed confopitum; donec ad pinguiorem fortunam peruenerit. Quod tamen intelligendum est, si acquisierit plusquam sibi est necessarium ad decentiam status. nam si non amplius acquisierit, non tenetur, vt colligitur ex d. L. Qui bonis. 6. & §. vlt. Instit. supra, iuncta Glossa, quæ dicit, illum teneri soluere, deducto tamen semper, ne egeat, iuxta L. In condemnatione. 173. 7. de regulis Iuris.

Notandum tamen est Primò, Quosdam DD. sentire, eum, qui cessit bonis, quibusdam actibus iuxta consuetudinem loci ignominiosis, (v.g. sedendo in loco publico, cum corbe capiti impolito) non teneri soluere debitum, etiamsi postea pinguiorem nactus fuerit fortunam: quia ea ignominia satis videtur punitus; videturque hæc pœna esse loco solutionis; sicut qui punitus est pœna corporali, loco pecuniaria; quam præ inopia soluere non potuit. Sed contrarium est verius, vt docet Couar. 2. variar. c. 1. nu. 6. quia hæc pœna non imponitur vt liberetur à solutione, sed vt plectatur culpa, quæ præsumitur ab eo admissa, accipiendo mutuum & contrahendo, cum esset impotens solutionis. Accedit, quòd per cessionem bonorum non tollatur obligatio naturalis, restitutionis; sed solum competat exceptio, impediens litis contestationem; iuxta communem sententiam DD. de qua vide Couar. supra.

Notar-

⁵⁰ *Clerici non tenentur cedere.* Notandum Secundò, Clericum inopem non teneri bonis cedere, nec posse tamen ob debita in carcerem conici, vt notant Abbas, Imola, Ancharanus, & alij in cap. Odoardus. 3. de solutionibus; quia Clericus non potest conueniri, nisi quatenus facere possit, deductis necessariis alimentis; vt colligitur ex d. cap. Odoardus, & tenent communiter Doctores, secuti Glossam in cap. Miles. 7. De re iudic. & Gloss. in c. 40. Studeat. d. 50. Ratio est; ne in opprobrium status Ecclesiastici cogatur mendicare. vnde nec potest Clericus huic priuilegio renuntiare.

⁵¹ Couarruias supra numero 9. intelligit hæc de Clerico sacrorum Ordinum, vel qui proprio ministerio Ecclesiæ inseruit; de tali enim intelligendum esse caput Odoardus. Rebuffus tamen extendit ad omnes; ne conueniantur vltra id quod facere possunt: id est, vt necessaria alimenta illis sint relinquenda, iuxta d. L. In condemnatione. 173. 7. de regul. Iuris. Puto extendendum ad omnes & solos Clericos, qui iuxta Conc. Trident. sess. 25. c. 6. gaudent priuilegio fori, exceptis Clericis coniugatis; vt sunt, Primò, Omnes initiati sacris. Secundò, Habentes beneficium Ecclesiasticum. Tertio, Qui clericalem habitum & tonsuram deferentes, alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inseruiunt. Quarto, Qui in seminario Clericorum, aut in aliqua schola vel Vniuersitate, de licentia Episcopi, quasi in via ad maiores Ordines versantur, & habitum cum tonsura gestant. Excipio Clericos coniugatos, qui si cum virgine contraxerunt, & alicuius Ecclesiæ seruitio ab Episcopo deputati, eidem Ecclesiæ seruiunt, & clericali habitu & tonsura vtuntur, gaudent quidem priuilegio fori & canonis, non tamen ceteris Clericorum priuilegiis, vt expressè habetur cap. vnico, de Clerico coniugato, in 6. ac proinde nec isto.

Ad quos Clericos pertinet c. Odoardus.

⁵² Excipio Clericos coniugatos, qui si cum virgine contraxerunt, & alicuius Ecclesiæ seruitio ab Episcopo deputati, eidem Ecclesiæ seruiunt, & clericali habitu & tonsura vtuntur, gaudent quidem priuilegio fori & canonis, non tamen ceteris Clericorum priuilegiis, vt expressè habetur cap. vnico, de Clerico coniugato, in 6. ac proinde nec isto.

DVBITATIO IV.

Virum si restitutio putetur creditori vel alteri nocitura, possit differri.

⁵³ *Si putetur nocitura.* Respondeo, Posse differri, & interdum debere, vel lege charitatis, vel etiam iustitiæ. Prior pars patet; quia qui differt solutionem, vt creditorem à malo, in quod alioquin incurreret, auocet, vtiliter & salubriter negotium eius gerit, ergo ille non potest iure id agrè ferre. Altera, quòd interdum debeat differri, patet: vt si dominus repetat rem suam, v.g. depositum vel mutuum, vt infumat in libidines, vel vt emat beneficium, & dilata solutione spes sit, malum illud fore impediendum. tunc enim lege charitatis teneor differre, nisi inde aliquid notabile incommodum metuam. Ita Sotus lib. 4. q. 7. art. 1. & Nauarr. cap. 17. num. 62. & 63. Ratio est; quia teneor impedire malum proximi spiritale, etiam cum aliquo ipsius incommodo temporali, vt patet in correptione fraterna, dum adhibentur testes; & in denuntiatione, tendente ad emendationem, vbi læditur fama proximi: ergo si differendo restitutionem, possim tale malum impedire, teneor ex charitate.

Dices, Ille habet ius petendi rem suam: ergo nisi restituo, facio ei iniuriam. Confirmatur; quia nemo potest iniustus impediri ne se inebriet, ne scortetur, ne per aleam decoquat.

Respond. Habet quidem ius petendi, si illud per se spectes; sed quando vult re illa, ad quam ius habet, in suum vel alterius damnum abuti; ex charitate teneor obistere, si commodè possim: & quamdiu est spes eum impediendi, non facio iniuriam, quia salubriter eius negotium ago. non enim quouis modo agere contra ius alterius, est iniuria, (vt patet in eo, qui negat depositum furenti) sed sine iusta causa vel debito modo agere. quamuis propriè & formaliter, quando iusta causa subest, non agatur quippiam contra ius alterius, (cùm ille ius non habeat, vt id non agatur) sed solum materialiter, quatenus res aliqua denegatur vel tollitur, ad quam, præcisa illa praua intentione, ius habet. Ad confirmationem; Non potest ita impediri, vt vis ei à priuato afferatur, sed aliis modis benè potest.

Dices Secundò, Parochus tenetur subdito petenti in Paschate Eucharistiam porrigere, quamuis sciat eum esse in peccato occulto, eò quòd subditus ius habeat ad eam, etsi petendo peccet: ergo teneor etiam reddere debitum, petenti ob malum finem.

Respond. Propriè loquendo, iste subditus non habet ius petendi Eucharistiam, sed habet ius, ne à Parocho infametur; aut ne confessio ipsius reueletur: quod tamen ex publica Eucharistia denegatione sequeretur. & hac ratione à Doctoribus dicitur habere ius ad eam, nempe quia sine iniuria non potest ei negari; quæ iniuria in hoc consistit, quòd ille infametur, vel secretum confessionis violetur. secus est in nostro casu: ex dilatione enim non sequitur nouum incommodum.

Dices Tertio, Maritus, qui vouit castitatem, habet ius petendi debitum, & vxor tenetur reddere, (de quo cap. 40. dubit. 10.) quamuis ille petendo peccet. ergo similiter in nostro casu.

Resp. Etsi ius habeat, tamen quando vult illo iure abuti, potest vxor debitum negare, si commodè potest, & speret hoc pacto peccatum mariti impeditum iri, præsertim in posterum. Quod addiderim; quia maiori tergiversatione vtendum, quando agitur de impediendis nouis peccatis, in quæ vel ille incideret, vel alium induceret; quàm cum agitur de impediendo opere externo, cuius iam culpa est interiùs commissa.

Aduerte tamen, Si ex dilatione solutionis est periculum maioris vel paris incommodi, non possumus illam differre; quia non est ius differendi, nisi quatenus est spes mali impediendi. Item quando tergiversatio parum prodesset; vt si te vocaret in Ius. Denique si tibi inde aliquid incommodi notabilis metuas, non teneris: vt si idcirco vel illius amicitiam, vel aliqua emolumenta amitteres. non enim teneris proximi peccata cum notabili tuo incommodo impedire. Adde, quosdam putare, quando creditor vult abuti rebus suis, tantummodo in suum damnum, vt in aleam, computationes, libidines; debitorem non obligari ad solutionem differendam; quia non est ipsius curare, quo modo ille res suas sit impensurus. Itaque cùm ex iustitia debeat, non esse differendum. Ita Petrus Nauarra lib. 4. cap. 2. numero 34. Puto tamen esse verius, quod diximus; quamuis raro obligetur sub peccato mortali. tum quia creditor potest illum iure cogere; tum quia passim apud homines hæc ratio differendæ solutionis parum est in vsu, & sæpè parum efficax ad malum creditoris impe-

⁵⁴ Agere contra ius alterius, ex causa.

⁵⁵ Petens Eucharistiam in peccato occulto.

⁵⁶ Maritus vouens castitatem.

⁵⁷ Si est periculum parum mali.

⁵⁸ Ordinariè non tenetur differre.